

**UCHWAŁA NR 200/XXVII/2016
RADY GMINY KONOPISKA**

z dnia 20 grudnia 2016 r.

w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Konopiska w latach 2017 – 2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016r. poz. 446 z późn.zm.), w związku z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390), Rada Gminy Konopiska uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Konopiska w latach 2017 – 2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Konopiska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 roku.

Przewodniczący Rady Gminy
Konopiska

Edward Baldyga

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Konopiska w latach 2017 – 2020

I. WSTĘP

Uchwalenie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na terenie Gminy Konopiska na lata 2017 - 2020 przez Radę Gminy, to zadanie wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.

Program jest spójny z:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020;
- Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Konopiska na lata 2014-2021.

II. PODSTAWA PRAWNA

Podstawę prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie stanowią:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390);
- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. poz. 1137);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011r. Nr 209, poz. 1245);
- uchwała nr 76 Rady Ministrów z dnia z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (M.P. z 2014r. poz.445).

III. ZJAWISKO PRZEMOCY - INFORMACJE OGÓLNE

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Człowiek dojrzewa w niej psychicznie i fizycznie. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Współczesna rodzina doświadcza wielu trudności. Bołączką wielu rodzin jest bieda, niedostatek, alkoholizm i wiążąca się z nim agresja. Przemoc upokarza, powoduje cierpienie, nieobliczalne szkody, rodzi nienawiść i pragnienie odwetu, tworzy błędne koło w stosunkach międzyludzkich i wcześniej czy później odbija się na nich negatywnie.

Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 listopada 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która pojęcie przemocy definiuje jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działania naruszające prawo lub

dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym. Definicja przemocy zawiera cztery podstawowe kryteria, na podstawie których, najczęściej rozpoznaje się przemoc w rodzinie są to:

- intencjonalność – jest zamierzonym działaniem ukierunkowanym na ofiarę i ma na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie; zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu;

- dysproporcja sił – brak równowagi sił w rodzinie – jedna osoba jest zdecydowanie silniejsza od pozostałych osób i mając tego świadomość wykorzystuje swoją przewagę;

- naruszanie godności i praw – osoba stosująca przemoc narusza godność innych osób, poprzez np. poniżanie, wyśmiewanie, ośmieszanie;

- powodowanie cierpienia i szkód – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Przemoc domowa rzadko jest czynem jednorazowym. Ma tendencje do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz:

- faza narastającego napięcia – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych. W tej fazie dochodzi do rozmaitych incydentów takich jak np. przejawy zazdrości, gniewu, kontrolowanie członka rodziny, używanie obraźliwych słów. Sprawca jest stale poirytowany i prowokuje kłótnie. Osoba, wobec której kierowana jest złość partnera stara się za wszelką cenę uspokoić sytuację zaspokajając żądania partnera i robiąc wszystko by poprawić mu nastrój. Przyczyny narastającego napięcia mogą tkwić poza rodziną. Sytuacja staje się nie do zniesienia i pojawia się agresja;

- faza ostrej przemocy – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji. Ta faza trwa stosunkowo krótko, ale może zakończyć się dramatycznie: pobiciem, uszkodzeniem ciała, a nawet śmiercią zaatakowanej osoby. Na tym etapie pojawia się u osoby doznającej przemocy przerażenie, bezradność, poczucie wstydu, ale także złość, która powoduje, że najczęściej w fazie trwania przemocy osoby, które jej doznały decydują się wezwać pomoc i złożyć skargę;

- faza miodowego miesiąca – jest to faza skruchy i okazywania żalu ze strony sprawcy. Na tym etapie istnieje szansa, że jeśli sprawca chce utrzymać związek podda się terapii, a jego agresywne zachowania zostaną powstrzymane. Jednak bez trwałej specjalistycznej pomocy faza ta kończy się nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy. Przedstawione cykle mogą trwać wiele lat. Przemoc przybiera na sile, zachowanie sprawcy oraz skutki jego negatywnego działania są coraz bardziej dotkliwe. Trzecia faza „miodowego miesiąca” jest coraz krótsza, stając się z czasem przerwą kilkudniową.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów:

- przemoc fizyczna – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień (np. popychanie, odpychanie, uderzenia, duszenie, kopanie, zamykanie w domu lub niewpuszczanie do domu);
- przemoc psychiczna – to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych (np. ignorowanie uczuć, obrażanie, wyśmiewanie z wartości, które ceni osoba doznająca przemocy, krytykowanie bez przerwy, upokarzanie i poniżanie, manipulowanie za pomocą kłamstw);
- przemoc seksualna – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy (przejawy: np. niechciany dotyk, zawstydzające komentarze, ignorowanie potrzeb seksualnych, odmawianie seksu jako kara, zmuszanie do współżycia po akcie przemocy, gwałt, krytykowanie zachowań seksualnych, sadystyczne akty seksualne);
- przemoc ekonomiczna – to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy (np. uniemożliwienie podjęcia lub utrzymania pracy, zabieranie oszczędności itp.).

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą poważne obrażenia ciała, wzrost częstości chorób somatycznych związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, w krzyżu lub w stawach oraz inne dolegliwości), przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienia o przestępstwie, bronią sprawcy. Zachowania te są w psychologii tłumaczone najczęściej występowaniem wyuczzonej bezradności, zjawiska „prania mózgu” czy stresu pourazowego. Wycofanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również częstym wynikiem technik manipulacyjnych jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, technik mających utrwalić w niej niską samoocenę i wzbudzić poczucie winy.

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny i poczucie bezwartościowości. Maltretowanie psychiczne niekorzystnie wpływa na rozwój dzieci. Może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (brak poczucia bezpieczeństwa, niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (deficyty w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywania konfliktów i kreatywności) problemów afektywno – behawioralnych (agresja, samoponiżanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm). Skutki przemocy pojawiające się podczas trwania zachowań przemocowych są zaledwie początkiem destrukcyjnego wpływu przemocy domowej. Konsekwencje przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta lub w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków to tylko niektóre ze sposobów ucieczki od problemu przemocy w rodzinie.

Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ma wpływ na całe dorosłe życie. Ofiary przemocy, zwłaszcza seksualnej, mają problemy z nawiązywaniem i utrzymaniem satysfakcjonujących relacji z innymi osobami. Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami.

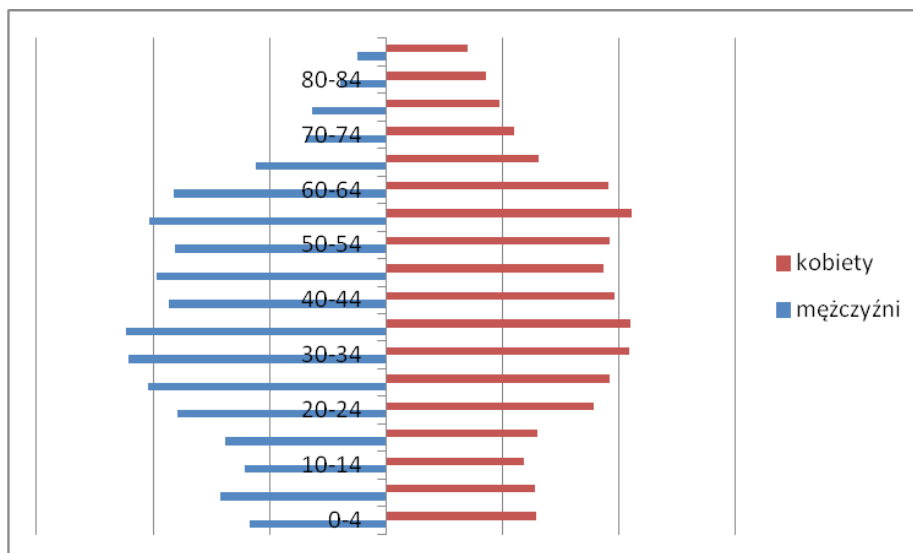
Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale nade wszystko powoduje niewyobrażalne szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania. Przemoc domowa to także ważny problem społeczny. Powoduje nieszczenie całego systemu rodzinnego, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczona przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

IV. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY KONOPISKA

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego gminę Konopiska w 2015 roku (dane na dzień 31 grudnia) zamieszkiwało 10740 mieszkańców, w tym 5546 kobiet oraz 5194 mężczyzn.

Piramidę wieku ludności gminy Konopiska w 2014r. przedstawia wykres nr 1.

Wykres 1. Piramida wieku ludności gminy Konopiska - stan na dzień 31.12.2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W dniu 13 czerwca 2011r. zarządzeniem Wójta Gminy Konopiska powołany został Zespół Interdyscyplinarny w Konopiskach, w chwili obecnej liczący 11 członków - przedstawiciele Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariatu Policji w Blachowni, Sądu Rejonowego w Częstochowie - Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, placówek służby zdrowia, placówek oświatowych i organizacji pozarządowej.

Należy podkreślić fakt, że zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem niezmiernie trudnym do zbadania, a jego skalę oszacowano opierając się na statystykach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach w latach 2012-2015. Odzwierciedlają one przypadki ujawnione, gdy doszło do interwencji policji lub ofiary przemocy same zgłosiły się ze swoim problemem do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej lub innej instytucji. Istotnym jest, że wiele przypadków przemocy domowej nie wychodzi poza "cztery ściany", co powoduje, że można przyjąć, iż skala problemu w gminie Konopiska jest znacznie większa. Liczbę rodzin, wobec których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty w latach 2012-2015 przedstawia tabela nr 1.

Tabela nr 1 Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty w latach 2012-2015

Rok	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty	49	18	62	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach

Zjawisko przemocy domowej bardzo często związane jest z problemem uzależnienia od alkoholu lub środków psychoaktywnych. Na terenie gminy Konopiska działa Punkt Konsultacyjny, w którym prowadzone jest poradnictwo psychologiczne oraz terapia uzależnień. Dane przekazane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prezentuje tabela nr 2.

Tabela nr 2 Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniem

	Rok 2014	Rok 2015
Liczba monitorowanych środowisk zagrożonych uzależnieniami	63	42
Liczba rodziców motywowanych do podjęcia terapii	25	9
Liczba rodziców, których terapia była monitorowana przez GKRPA	25	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Dla ofiar przemocy prowadzone jest również poradnictwo. Zestawienie porad udzielonych w latach 2014-2015 przedstawia tabela nr 3.

Tabela nr 3 Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa

	Rok 2014	Rok 2015
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa ogółem	22	38
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa medycznego	0	1
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa psychologicznego	7	7
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa socjalnego	17	38
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa zawodowego i rodzinnego	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach

Aby sprawnie pomagać osobom doznającym przemocy w rodzinie niezbędne jest podnoszenie kwalifikacji przez pracowników instytucji, których zadaniem jest niesienie pomocy ofiarom przemocy. W 2015 roku czterech pracowników socjalnych uczestniczyło w szkoleniu pt. „Praca socjalna z rodziną przemocową ze szczególnym uwzględnieniem dziecka oraz elementy dialogu motywującego z osobą pokrzywdzoną i sprawcą”. Jeden pracownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach ukończył Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – kurs II stopnia . W 2014r. jeden pracownik socjalny ukończył Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – kurs I stopnia oraz jeden ukończył szkolenie „Interdyscyplinarna formuła pracy w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”.

W latach 2010-2014 na terenie gminy Konopiska realizowane były projekty socjalne współfinansowane przez Ministrestwo Pracy i Polityki Społecznej, których celem było promowanie prawidłowych postaw rodzicielskich oraz poprawa sytuacji rodzin z terenu gminy Konopiska zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie.

W 2010r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach wdrożył projekt socjalny "Dziecko – dar który nauczymy się chronić", podczas którego m.in. wprowadzono asystenturę rodziny (funkcjonującą do chwili obecnej) oraz przeprowadzono warsztaty socjoterapeutyczne dla dzieci i rodziców. W niniejszym projekcie udział w 12- godzinnych warsztatach z socjoterapeutą wzięło 36 osób. Ponadto zorganizowano warsztaty z socjoterapeutą dla 138 dzieci po 16 godzin. Należy wspomnieć, że w 2010r. objęto asystenturą rodziny 8 rodzin z terenu gminy Konopiska – tutejsza gmina była jedną z pierwszych w województwie śląskim, które zatrudniły asystenta rodziny na długo przed wprowadzeniem obowiązku jego zatrudnienia przez ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rok 2011 to wdrożenie projektu " Powiedz NIE przemocy", podczas którego zorganizowane zostały: kurs samoobrony dla kobiet oraz spotkania mieszkańców gminy z przedstawicielem policji, psychologiem, prawnikiem, dotyczące tematyki przemocy domowej. Przeprowadzony został także trening asertywności. Projekt został zakończony spektaklem teatralnym, w którym udział wzięły kobiety osadzone w Zakładzie Karnym w Lublińcu. Sztuka nosiła tytuł "Nic nie zrobiłam" i dotyczyła skutków przemocy wobec dzieci.

W 2013r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach prowadził kampanię społeczno-edukacyjną "Dzieciństwo bez przemocy" w skład w której wchodziły m.in.

- warsztaty z psychologiem na temat jak efektywnie spędzać czas wolny z dzieckiem,
- warsztaty z psychologiem z zakresu przemocy wobec dzieci (z naciskiem na przemoc werbalną);
- warsztaty z psychologiem z zakresu prawidłowych kompetencji rodzicielskich;
- trening asertywności;
- spotkania z terapeutą uzależnień dla rodzin z problemem alkoholowym,
- zajęcia Tai-chi.

W wyżej wymienionej kampanii przeprowadzono 5 godzin warsztatów z psychologiem na temat jak efektywnie spędzać czas wolny z dzieckiem ukończyło 18 osób, 7,5 godzin warsztatów z psychologiem z zakresu przemocy wobec dzieci ukończyło 18 osób, 20 godzin warsztatów z psychologiem z zakresu prawidłowych kompetencji rodzicielskich ukończyło 18 osób, 10 godzin treningu asertywności ukończyło 18 osób, 20 godzin warsztatów z terapeutą uzależnień dla rodzin z problemem alkoholowym – 18 osób, 72 godzin treningu Tai-chi - 20osób.

W 2014r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach realizował projekt „Rodzice na medal”. Jego celem ogólnym była poprawa sytuacji rodzin z terenu gminy Konopiska zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie. Cel ten został osiągnięty poprzez przeprowadzenie:

- warsztatów dla rodziców z psychologiem;
- warsztatów z terapeutą uzależnień;
- warsztatów z dietetykiem;
- warsztatów z seksuologiem;
- warsztatów z pedagogiem szkolnym;
- indywidualne spotkania z mediatorem;

W warsztatach brało udział 16 rodziców.

Aby zachęcić dzieci do nauki w szkole, a rodziców do ich wspierania w poznawaniu świata zorganizowany został w ramach projektu "Rodzice na medal" wyjazd rodzinny do Centrum Nauki Kopernik w Warszawie. Brało w nim udział 20 rodzin (rodzice + dzieci).

Ponadto z zakresu prawidłowych postaw rodzicielskich, skutków nieprawidłowych postaw rodzicielskich, prawidłowego rozwoju fizycznego dziecka i prawidłowej diety, zagrożeń i skutków stosowania przemocy w rodzinie, rozwiązywania konfliktów rodzinnych, radzenia sobie z sytuacją kryzysową została opracowana przez pracownika GOPS broszurka pt. „Vademecum Rodzica na Medal”, która miała za zadanie promowanie prawidłowych postaw rodzicielskich, przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci oraz poszerzanie kompetencji rodzicielskich mieszkańców gminy.

Od września 2016 r. na terenie gminy Konopiska działa Placówka Wsparcia Dziennego "Promyk". Uczęszczać do placówki mogą dzieci, które pozbawione są możliwości uzyskania harmonijnego rozwoju, w szczególności z powodu niskich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców, problemu uzależnień w rodzinie, problemu przemocy w rodzinie, trudności w nauce, braku akceptacji w grupie rówieśniczej, niskiego statusu społeczno-ekonomicznego rodziny. Pierwszeństwo mają dzieci z trudniejszą sytuacją materialną oraz rodzinną.

Rekrutacja prowadzona jest przez wychowawców placówki we współpracy z pracownikami socjalnymi oraz asystentami rodziny zatrudnionymi przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach oraz z: placówkami oświatowymi z terenu gminy, Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym w Konopiskach. Do placówki przyjmowane są również dzieci skierowane na wniosek poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz sądu i innych instytucji stwierdzających potrzebę udzielenia pomocy przez placówkę. Rodzice również mogą samodzielnie zgłaszać dzieci na zajęcia w placówce.

Praca z dzieckiem i jego rodziną opiera się na zasadzie dobrowolności. Oprócz zajęć dla dzieci w placówce są organizowane również zajęcia dla ich rodziców - w szczególności dla osób o niskich kompetencjach opiekuńczo – wychowawczych, nieprawidłowych postawach rodzicielskich, uzależnionych lub współuzależnionych, ofiar przemocy, sprawców przemocy (dla tej kategorii osób zorganizowane są osobne spotkania).

V. ANALIZA SWOT

Opracowana diagnoza problemu przemocy w rodzinie, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie umożliwiły sporządzenie analizy SWOT, która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Konopiska.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w Konopiskach; - współpraca służb w ramach interdyscyplinarnej pomocy świadczonej ofiarom i sprawcom przemocy; - znajomość środowiska lokalnego przez pracowników służb wchodzących w skład 	<ul style="list-style-type: none"> - silne zakorzenienie w obyczajowości zjawiska przemocy domowej; - niechęć ofiar przemocy do zgłaszania przypadków wystąpienia przemocy domowej, zamknięcie problemu w "czterech ścianach"; - występowanie stereotypów w myśleniu o przemocy w rodzinie;

<p>Zespołu Interdyscyplinarnego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - doświadczenie w realizacji projektów socjalnych z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy domowej; - kampanie społeczne: ogólnopolskie, wojewódzkie, powiatowe i gminne. 	<ul style="list-style-type: none"> - niska zainteresowanie sprawców przemocy programami korekcyjno - edukacyjnymi; - brak rozwiązań prawnych egzekwujących obecność sprawcy przemocy na spotkaniu grupy roboczej oraz obowiązek uczestnictwa w programie korekcyjno - edukacyjnym; - niepełna diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie; - brak specjalistów z zakresu przemocy w rodzinie.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - piętnowanie zjawiska przemocy domowej przez media; - zmiany prawne umożliwiające skuteczne niesienie pomocy osobom dotkniętym przemocą domową; - środki finansowe przeznaczone na realizację projektów socjalnych z zakresu profilaktyki przemocy domowej w środowiskach zagrożonych; - środki finansowe przeznaczone na realizację projektów socjalnych z zakresu pomocy ofiarom i sprawcom przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> - bezradność i bierność osób w rozwiązywaniu własnych problemów; - niechęć ofiar przemocy do zgłaszania przypadków wystąpienia przemocy domowej, zamknięcie problemu w "czterech ścianach"; - brak gwarancji bezpieczeństwa ofiar przemocy; - poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc; - zagrożenie wystąpienia podwójnej wiktyimizacji u ofiar przemocy; - brak systematycznej superwizji u osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy, mogący prowadzić do wypalenia zawodowego.

VI. DANE DOTYCZĄCE PROGRAMU

Miejsce realizacji Programu : gmina Konopiska

Czas realizacji Programu : lata 2017-2020

Odbiorcy Programu :

Program przeznaczony jest dla mieszkańców Gminy Konopiska, głównie skierowany do:

- ofiar przemocy w rodzinie, w tym w szczególności do dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych i osób niepełnosprawnych;
- sprawców przemocy w rodzinie;
- przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą;
- społeczności lokalnej.

Koordynator Programu: Zespół Interdyscyplinarny w Konopiskach

Realizatorzy Programu:

- Zespół Interdyscyplinarny w Konopiskach;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach;
- Urząd Gminy w Konopiskach;
- Komisariat Policji w Blachowni;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Konopiskach;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie;
- Sąd Rejonowy w Częstochowie;
- placówki oświatowe ;
- placówki służby zdrowia ;

- organizacje pozarządowe.

Sposób realizacji programu:

Zakłada się, że Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Konopiska w latach 2017 – 2020 będzie miał charakter interdyscyplinarny i realizowany będzie przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i ograniczania przemocy w rodzinie. Ze względu na interdyscyplinarny charakter programu cele realizowane będą w formie pracy ciągłej.

Działania będą miały charakter:

- profilaktyczny – promowanie, propagowanie zachowań alternatywnych wobec przemocy;
- edukacyjny – upowszechnianie wiedzy na temat przemocy i jej negatywnych skutków, kształtowanie właściwych postaw, w tym brak akceptacji dla przemocy;
- pomocowy – specjalistyczne poradnictwo, działania profilaktyczno – terapeutyczne, korekcyjno – edukacyjne, informowanie o miejscach i możliwościach udzielania pomocy;
- wspierający – wsparcie merytoryczne i praktyczne służb pomocowych, wzmacnianie i aktywizowanie instytucji i organizacji.

Źródła finansowania Programu:

- środki samorządu gminy;
- środki partnerów współrealizujących program;
- budżet państwa;
- środki z innych źródeł zewnętrznych.

VII. CELE PROGRAMU I PLANOWANE DZIAŁANIA W RAMACH PROGRAMU

Celem głównym niniejszego programu jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy na terenie gminy Konopiska.

Cel szczegółowy	Planowane działania prowadzące do osiągnięcia celu
Koordynacja działań lokalnych podmiotów	<p>Kontynuacja działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Konopiskach w celu szybkiego i skutecznego podejmowania działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowania i realizacji działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb, poprzez zadania Zespołu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie; - kompleksową pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy; - wypracowanie procedur interwencji wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowanie strategii postępowania; - kierowanie ofiar i sprawców przemocy do specjalistów zajmujących się sprawami przemocowymi; - monitorowanie rodzin, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy, - zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”, - gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej, - analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie

	<p>zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy,</p> <ul style="list-style-type: none"> - występowanie z zawiadomieniami do prokuratora o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 pkt.2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - występowanie do sądu z wnioskiem o wgląd w sytuację rodziny w przypadkach podejrzenia, że ofiarą lub świadkiem przemocy jest dziecko.
Podniesienie kwalifikacji osób zajmujących się udzielaniem pomocy rodzinom z problemem przemocy	<p>Zapewnienie osobom zajmującym się udzielaniem pomocy rodzinom, w których występuje problem przemocy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - systematycznego udziału w kursach, szkoleniach i konferencjach; - dostępu do literatury fachowej; - superwizji; - możliwości wymiany doświadczeń z instytucjami i organizacjami z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, medycznego; - kierowanie do odpowiednich instytucji i organizacji udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą domową; - prowadzenie pracy socjalnej z indywidualnym przypadkiem; - izolowanie sprawców przemocy; - prowadzenie interwencji kryzysowej; - udzielanie pomocy socjalnej (świadczeń pieniężnych i niepieniężnych) osobom dotkniętym przemocą domową; - udzielanie bezpiecznego schronienia osobom dorosłym lub/i rodzinom dotkniętym przemocą; - udzielanie informacji na temat praw osób będącymi ofiarami przemocy; - rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym; - udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno- edukacyjnych organizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie; - motywowanie do podjęcia terapii przez osoby nadużywające alkoholu i stosujące przemoc, - kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Częstochowie o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego sprawców przemocy z problemem uzależnienia; - zamieszczanie na stronie internetowej Gminy Konopiska oraz w prasie lokalnej „Pasma” informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.
Zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno – edukacyjne	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie kampanii społeczno – edukacyjnych, w tym upowszechnianie informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz o konsekwencjach stosowania przemocy; - udział w kampaniach społecznych, które obalają mity i stereotypy na temat przemocy domowej; - rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych (brozur, ulotek, plakatów, informacji na temat instytucji świadczących pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy); - opracowanie i realizacja zajęć psychoedukacyjnych z zakresu

	<p>umiejętności społecznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowanie i realizacja programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.
Promowanie wartości rodzinnych i wychowania bez przemocy	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie programów i warsztatów umiejętności opiekuńczo - wychowawczych dla rodziców; - wspieranie form aktywnego wspólnego spędzania wolnego czasu przez rodziców i dzieci; - prowadzenie kampanii wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych; - promowanie zajęć edukacyjno – wychowawczych w szkołach, świetlicach środowiskowych oraz placówce wsparcia dziennego; - wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież, promujących zachowania nieagresywne, - organizowanie letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych przemocą; - realizacja szkolnych programów profilaktyki przemocy.

VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Przewidywanymi rezultatami realizacji działań w ramach niniejszego Programu będzie:

- zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie;
- udzielanie profesjonalnej pomocy osobom doświadczającym przemocy;
- usprawnienie systemu oddziaływań na osoby stosujące przemoc domową;
- zwiększenie świadomości wśród lokalnej społeczności;
- zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy.

IX. MONITOROWANIE PROGRAMU

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Na bieżąco sprawowany będzie nadzór nad realizacją programu i podejmowanie niezbędnych działań zmierzających do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie.